

Полювання Каа

Редьярд Кіплінг

Переклад: Дарія Радієнко

Нехай леопарда всі бачать здаля і чують, як буйвіл тупоче!

Мисливець іде, що не чує й земля, нікому не втрапить на очі.

Коли ж ти усюди ступаєш, мов пан, коли не пильнуєш дороги -

Не плач, як хвицне тебе лютий кабан чи буйвіл підніме на роги.

Чужих дитинчат ображати не смій, вважай за сестру а чи брата -

Хоч, може, вони ще слабенькі самі, та дужа ведмедиця мати.

"Я перший з мисливців!" - звірятко кричить, як вперше вполює дичину.

Та поки малий - стережися щомить, бо джунглі великі, дитино!

З уроків Балу

Усе, про що тут піде мова, відбулося задовго до того, як Мауглі став вигнанцем Сіонійської Зграї і помстився тигрові Шер Хану. Це сталося в ті часи, коли ведмідь Балу навчав його Закону Джунглів. Поважний і статечний бурий ведмідь був радий мати такого здібного учня, бо вовченята зазвичай пам'ятають із Закону Джунглів лише те, що потрібно їхній Зграї та родині, і готові дременути від учителя, щойно вивчать мисливську пісню: "Ноги ступають безгучно, очі бачать у пітьмі, вуха чують, як вітер ворухиться у своєму кублі, зуби гострі та білі - ось ознаки наших братів, крім шакала Табакі і гієни - то наші вороги". Проте Мауглі як людська дитина мусив знати набагато більше.

Часом чорна пантера Багіра, прогулюючись у джунглях, приходила подивитись, як триває навчання її улюбленця. Вона тихенько муркотіла, лежачи під деревом, і слухала, як Мауглі показує ведмедеві завчене. Хлопець лазив по деревах не згірше, ніж плавав, а плавав так само добре, як бігав, і Балу - Учитель Закону - знайомив його з усіма правилами в лісі й на воді: як відрізнити трухляву гілку від міцної; як чемно привітатися з дикими бджільми, коли зустрінеш рій на дереві; що сказати кажанові Мангу, якщо розбудиш його опівдні; як заспокоїти водяних змій, перш ніж пірнути у ставок. Народ Джунглів не любить, щоб його турбували, і кожен готовий дати відсіч непроханому гостеві. Мауглі вивчив також мисливський Поклик Чужинця, який слід повторювати багато разів, поки не почуєш відповіді, коли випаде полювати в чужих місцях. Цей поклик означає: "Дозвольте мені пополювати тут, бо я голодний", і на

нього відповідають: "Полюй заради поживи, та не для забави".

Отже, Мауглі доводилося завчати напам'ять дуже багато, і подеколи йому набридало сто разів повторювати одне й те саме. Але коли Мауглі дістав від Балу стусана, розсердився і втік, ведмідь сказав Багірі:

- Людська дитина - то людська дитина, і вона має знати всі закони Джунглів.

- Та поглянь, який він ще малий, - відповіла Багіра, яка була надто поблажливою до Мауглі. - Хіба така маленька голова може вмістити всі твої повчання?

- А хіба у джунглях достатньо бути малим, щоб тебе не вбили? Якби ж то! Я навчаю його необхідному, а караю задля годиться, коли він забуде урок.

- Авжеж! Що ти в цьому тямиш, Залізна Лапо! - гримнула Багіра. - Та в нього все обличчя в синцях!

- Нехай краще ходить весь у синцях, аніж загине через невігластво, - похмуро мовив Балу. - Я зараз навчаю його Заповітних Слів Джунглів, які захистять його від птахів, від змії і всіх, хто ходить на чотирьох лапах, крім його рідної Зграї. Хіба ж це не варте кількох стусанів?

- Добре, тільки гляди не зашкодь дитині. Це тобі не колода, щоб гострити кігті. А які ж бо то Заповітні Слова? Я краще помру, ніж проситиму про допомогу, та мені теж цікаво знати. - І Багіра, витягнувши лапу, помилювалася своїми пазурами - міцними, мов сталь, і гострими, наче леза.

- Я покличу Мауглі, і він тобі скаже... якщо захоче. Ходи сюди, Малий Брате!

- У мене в голові гуде, як у бджолиному дуплі, - пролунав згори сердитий дитячий голос, і Мауглі, сковзнувши з дерева, докинув обурено: - Я прийшов заради Багіри, а не заради тебе, старий товстий лантуху!

- А мені байдуже, - відповів Балу, хоч йому було дуже прикро таке чути. - То скажи Багірі Заповітні Слова Джунглів, яких я навчив тебе сьогодні.

- Заповітні Слова якого народу? - спитав Мауглі, втішений, що може похвалитись. - У джунглях багато різних мов. Я їх усі знаю.

- Дещо ти таки знаєш, хоч іще дуже мало. Поглянь, Багіро, оце така мені дяка. Жодне миршаве вовчєня не прибігло подякувати старому Балу за навчання. Ну то скажи Слово Мисливського роду, ти, грамотію!

- "Ми з тобою однієї крові, ти і я", - сказав Мауглі ведмежою мовою ті слова, що в пошані у всього Мисливського роду.

- Добре! Тепер Слово Птахів.

Мауглі просвистів те саме, як шуліка.

- А тепер Слово Зміїного Народу, - сказала Багіра.

У відповідь почулося сичання, яке неможливо передати словами, і Мауглі затупотів ногами і заляскав у долоні, а потім скочив на спину Багіри і, всівшись боком, почав гамселити п'ятами по чорній лискучій шкурі пантери і корчити кумедні гримаси ведмедю.

- Отакої! Це варте кількох синців, - добродушно пробурчав ведмідь. - Колись ти мене згадаєш.

Він обернувся до Багіри і розповів їй, як просив дикого слона Хатхі, який знає все на світі, сказати йому Заповітні Слова Зміїного Народу і як Хатхі повів Мауглі до ставка послухати Заповітні Слова від водяної змії, бо сам Балу не міг їх вимовити; і тепер Мауглі може не боятися нікого у джунглях – ні змії, ні птаха, ні звіра, бо ніхто його не скривдить.

– Отже, ніхто йому не страшний! – Балу витягся на весь зріст і втішно поляскав себе по гладкому череві.

– Окрім його родичів по крові, – промурмотіла Багіра, а тоді вголос мовила до Мауглі: – Пожалій мої боки, Малий Братику! Чого ти скачеш? – Бо Мауглі, домагаючись, щоб його послухали, смикав Багіру за м'яку шерсть на плечах і штурхав її п'ятами. І коли обоє прислухалися, то розчули, що він кричить на все горло:

– Тепер у мене буде своє плем'я, і я цілісінький день буду водити його по деревах!

– Що за дурниці ти верзеш, малий шалапуте? – спитала Багіра.

– Авжеж, і кидатиму тріски та грудки у старого Балу, – вперто продовжував Мауглі.

– Вони мені пообіцяли... Ой!

– Ось тобі! – Здоровезна лапа Балу турнула Мауглі зі спини пантери, і той, лежачи між передніх лап ведмедя, збагнув, що навчитель не на жарт розлютився.

– Мауглі! – ревноу Балу – Ти познайомився з Бандар логами, Мавпячим Народом?

Мауглі зиркнув на Багіру – чи не розізлилася й вона також – і побачив, що очі пантери гостро зблиснули, мов два смарагди.

– Ти завів дружбу з Мавпячим Народом? Із сірими мавпами, котрі не знають Закону і їдять усіляку погань? І тобі не соромно?

– Балу вдарив мене по голові, – пхикнув Мауглі (він усе ще лежав долілиць), – і я втік, а сірі мавпи зішли з дерева і пожаліли мене. А декому було байдуже. – Він тихенько схлипнув.

– Жалощі Мавпячого Народу! – плюнув Балу. – Спокій гірської річки! Холодочок літньої спеки! А що було далі, ти, дурко?

– А потім... потім вони дали мені горіхів і різних ласощів, а тоді взяли на руки, віднесли на верхівку дерева і сказали, що я їхній брат по крові, хіба що без хвоста, і колись стану їхнім ватажком.

– У них не буває ватажків, – сказала Багіра. – Вони брешуть. І завжди брехали.

– Вони були дуже приязні до мене і прохали приходити ще. Чому ви ніколи не водили мене до Мавпячого Народу? Вони ходять на двох ногах, так само, як і я. Вони не б'ються жорсткими лапами. Вони цілий день граються... Пустити мене, гидкий Балу, пусти! Я знову піду гратися з ними.

– Слухай, хлопче! – мовив ведмідь, і його голос пролунав, мов грім літньої ночі. – Я навчив тебе Закону Джунглів – спільного для всіх народів, крім Мавпячого, котрий живе на деревах. У них немає Закону. Вони покидьки. Вони не мають своєї мови, лише чужі підхоплені слова, які крадуть в інших, коли всюди нишпорять, лазячи по деревах. Їхні звичаї – не наші звичаї. Вони живуть без ватажка. Вони нічого не пам'ятають. Вони лише базикають і вихваляються, буцімто вони великий народ і задумали звершити

славні діла у джунглях, – та варто гепнутись горіхові з дерева, і вони вже регочуть і про все забувають. Ніхто у джунглях з ними не знається. Ми не п'ємо там, де п'ють мавпи, не ходимо туди, де вони ходять, не полюємо там, де вони полюють, і не вмираємо там, де вони вмирають. Хіба ти хоч колись чув від мене слово про Бандар логів?

– Ні, – відповів Мауглі пошепки, бо весь ліс припинив, поки Балю говорив.

– Народ Джунглів не хоче їх знати і ніколи про них не згадує. Їх дуже багато, вони злі, брудні, безсоромні і хочуть лише одного – щоб Народ Джунглів їх помітив. Та нам до них байдуже, навіть коли вони кидають горіхи і грудки нам на голову.

Ледве він скінчив, злива горіхів та трісок ринула на них з дерева: почулося кахикання, вищання і гучні стрибки у верховітті.

– Знатися тобі з Мавпячим Народом – зась, – сказав Балу. – Це забороняє Закон. Пам'ятай!

– Авжеж, це заборонено, – сказала Багіра. – Але я гадала, що Балу мусив тебе попередити.

– Я? Я?.. Як я міг уявити, що він заприятелює з такими покидьками? Мавпячий Народ! Тьху!

Горіхи знову посипалися рясним дощем, і ведмідь з пантерою втекли, прихопивши з собою Мауглі. Балу казав про мавп чистісіньку правду. Вони живуть у верховітті, а звірі нечасто дивляться вгору, тож мавпи і Народ Джунглів ніколи й не здібуються одне з одним. Та коли мавпи побачать недужого вовка чи пораненого тигра або ведмедя, вони знушаються зі слабкого і жбурляють у нього гілками та горіхами, щоб інші звірі їх помітили. Вони здійсмають галас, співають безглузді пісні, кличуть Народ Джунглів до себе на дерева битися, гризуться одне з одним через усілякі дрібниці і залишають своїх мертвих абиде, напоказ іншим звірам. Вони весь час збиралися завести й собі ватажка, закони та звичаї, але марно – бо сьогодні не пам'ятали того, що було вчора. Зрештою вони вигадали собі приказку: "Всі джунглі завтра будуть думати так, як мавпи сьогодні" – і на цьому заспокоїлися. Жоден звір не міг їх спіймати, і ніхто взагалі не зважав на них, – ось чому вони так зраділи, коли Мауглі став гратися з ними, а Балу на нього розлютився.

Нічого іншого в них не було на думці – Бандар логи просто не вміють довго думати про щось одне, – та одна з них вигадала, як їй здалося, розумну річ і сказала решті, що Мауглі може знадобитися їхньому племені, бо вміє плести з гілля прихисток від вітру, і коли його приманити, він навчить цього і мавп. Звісно, Мауглі, як син дроворуба, багато чого знав – хоч і сам не розумів, звідки воно взялося, – і вмів спорудити куреня з віття. А Мавпячий Народ, стежачи за ним з дерев, вирішив, що це гарна забавка. Тепер, говорили мавпи, у нас справді буде ватажок, і ми станемо найрозумнішим народом у джунглях – таким розумним, що всі нас помітять і будуть нам заздрити. І тому вони тишком нишком слідували за Балу і Багірою, аж поки прийшов час денного спочинку і Мауглі, якому було дуже соромно, вмотивувався спати між пантерою і ведмедем, поклавши собі, що ніколи в житті не буде знатися з Мавпячим Народом.

Та уві сні він відчув, як його хапають за ноги й за плечі чийсь міцні й жорсткі малі

руки, – потім гілки хльоснули його по обличчі, а потім він із подивом побачив крізь віти землю далеко внизу, і Балу, який грізно ревів, сполохавши усі джунглі, і Багіру, що стрибками дерлася вгору по стовбурі, шкірячи гострі білі зуби. Мавпи переможно завили і пострибали вище, на тонке гілля, куди Багіра лізти не наважилася.

– Вона нас помітила! Багіра нас помітила! Усі джунглі бачать, які ми спритні, які розумні! – верещали мавпи.

Потім вони кинулися тікати, а мавпячий біг у верховітті – це щось таке, що годі й описати. У них є свої стежки та повороти, свої підйоми і спуски на відстані п'ятдесяти, сімдесяти, а часом і ста футів над землею. І цими стежками вони подорожують навіть уночі, якщо потрібно. Дві найдужчі мавпи схопили Мауглі під пахви і помчали по верхівках дерев стрибками у двадцять футів завдовжки. Без хлопця вони могли б бігти удвічі потужніше, але такий тягар заважав їм рухатись швидше. І хоч у Мауглі голова йшла обертом від цього навіженого бігу, і часом йому було моторошно дивитись на землю, що мигтіла далеко внизу, і серце в нього завмирало від кожного стрибка над прірвою між деревами – шалений біг усе ж таки його тішив. Двоє охоронців злітали з ним у височінь, на самісіньку верхівку дерева, і тонке гілля тріщало і згиналося під ними, а потім вони з реготом та виском пірнали просто в повітря, вперед і вниз, і чіплялися руками і ногами за віти найближчого дерева. Часом Мауглі бачив перед собою безкрає море зелених джунглів, як вартовий на щоглі бачить океанський простір, а потім гілки знову шмагали його по обличчі, і він зі своїми охоронцями спускався аж до самої землі. Отак стрибаючи, з шумом та галасом, мавпяче плем'я мчало своєю дорогою разом із полоненим Мауглі.

Спершу він боявся, що його впустять, потім розсердився, проте зрозумів, що опиратися марно; тоді він почав міркувати. Насамперед він мусив дати звістку про себе Багірі та Балу. Мавпи просувалися так швидко, що його друзі не могли їх наздогнати і лишилися далеко позаду. Дивитися вниз він не мав змоги – йому було видно лише верхів'я дерев, – отож він почав дивитись угору і невдовзі побачив високо в небі шуліку Чиля, який ширяв над лісом, чигаючи на здобич. Чиль бачив, що мавпи щось несуть, і спустився трохи нижче – подивитися, чи не буде йому поживи з їхньої здобичі. Він присвиснув від подиву, коли розгледів, що мавпи тягнуть із собою Мауглі, і почув від нього Заповітне Слово Шуліки: "Ми з тобою однієї крові, ти і я". Розгойдане віття сховало від нього хлопця, але Чиль встиг шугнути до сусіднього дерева і знову побачив маленьке смагляве личко.

– Пильнуй мій шлях! – крикнув Мауглі. – Дай знати Балу з Сіонійської Зграї і Багірі зі Скелі Ради!

– Від кого, Брате? – Чиль досі ще не бачив Мауглі, хоча, звісно, чув про нього.

– Від Жабеняти Мауглі. Мене звати Людське Дитя! Пильнуй мій шлях!..

Останні слова він вигукнув уже в повітрі, але Чиль кивнув йому і, злетівши у височінь, перетворився на малесеньку цятку в небі. З висоти він пильно стежив, як гойдаються віти дерев, по яких мчали викрадачі Мауглі.

– Далеко не втечуть, – глузливо мовив він до себе. – Мавпи ніколи не доводять до

кінця жодної задумки. Вони завжди вигадують щось новеньке, ці Бандар логи. І цього разу, коли я не сліпий, вони матимуть чимало клопотів: Балю – не курчатко, а Багіра, наскільки я знаю, полює не лише на кіз.

Він спокійно ширяв у повітрі, розпростерши крила і підібгавши під себе кігті, і чекав. А Багіра і Балю тим часом не тямалися від гніву й туги. Багіра вилізла на дерево так високо, як не вилазила ще ніколи, але тонке гілля ламалося під її тягарем, і вона зісковзнула вниз, та ще й набила собі кори в пазурі.

– Чому ти не попередив Мауглі? – гримнула вона на бідолашного Балю, що незграбно біг підтюпцем, сподіваючись наздогнати мавп. – Нащо так лупцювати дитину, коли ти її не застеріг?

– Швидше! Мерщій! Може, ми ще доженемо їх! – відсапувався Балю.

– Коли будемо отак плентатись? Поранена корова й то бігла б швидше. Слухай, навчителю Закону, мучителю дітлахів, якщо ти будеш отак трюхикати далі, то ще трохи – й луснеш. Краще сядь і подумай! Треба щось вирішувати. Зараз уже пізно за ними гнатись. Вони можуть пожбурити Мауглі на землю, якщо ми підійдемо надто близько.

– Арала! Вау у! Може, вони вже справді кинули хлопця на землю, бо стомилися його нести! Хіба можна вірити Бандар логам? Посадіть кажана мені на голову! Годуйте мене гнилими кістками! Вкиньте мене у гніздо диких бджіл, хай вони мене покусують до смерті, і поховайте мене з гісною! Я найнещасніший з усіх звірів! Аралала! Ва ау! Ох, Мауглі, Мауглі, чому я не застеріг тебе від Мавпячого Народу, нащо я бив тебе по голові! Може, я вибив у нього з голови найважливіший урок, і малий тепер сам один у джунглях і забув Заповітні Слова!

Балю схопився лапами за голову і з ревінням захитався туди сюди.

– Щойно він проказав мені всі слова як годиться, – сердито мовила Багіра. – Балю, ти нічого не пам'ятаєш і не поважаєш самого себе. Що б подумали джунглі, якби я, чорна пантера, отак качалася по землі і верещала, згорнувшись клубком, мов дикобраз Сахі?

– А мені байдуже, що подумують джунглі! Може, хлопець уже загинув!

– Якщо вони не скинули його з дерева заради забави і не вбили, бо він їм набрид, то я спокійна за малого. Він розумний і багато знає, а головне – в нього такий погляд, якого бояться всі джунглі. Проте (і це справді кепсько) він полонений Бандар логів, а вони не бояться нікого у джунглях, бо живуть високо на деревах. – Багіра замислено облизала передню лапу.

– Ох, який я бевзь! Старий товстий дурило, травоїдний нікчема! – проревів Балю, раптом випроставшись. – Правду каже дикий слон Хатхі: "У кожного свій страх". Адже Бандар логи бояться Каа, гірського удава! Він може лазити по деревах не гірше за мавп. Вночі він краде у них дитинчат. Та ледве вони почують його ім'я, то дрижать з переляку! Ходімо до нього!

– А чим Каа може нам допомогти? Він не нашого роду, бо не має ніг, а очі в нього люті, – сказала Багіра.

– Він дуже старий і дуже хитрий. До того ж завжди голодний, – з надією мовив

Балу. – Ми пообіцяємо йому багато кіз.

– Він цілий місяць спить, коли ситий. Може, спить і зараз, а навіть якщо не спить – може, йому більше подобається полювати кіз самому!

Багіра погано знала Каа і не довіряла йому.

– Тоді ми з тобою удвох його умовимо, ловка спритнице.

Балу штовхнув Багіру лиялим бурим плечем, і вони удвох вирушили на пошуки гірського удава Каа.

Удав розлігся на всю свою довжину на сонечку, на виступі скелі, і милувався своєю гарною новою шкірою. Останні десять днів він ховався, бо міняв шкіру, а тепер постав у всій красі. Його здоровезна голова з тупим носом нищпорила по землі, тридцятифутове тіло згорталось в химерні кільця, а язик висовувався з пащеки в передчутті майбутнього обіду.

– Він іще нічого не їв, – мовив Балу, зітхнувши полегшено, ледве забачивши пістрявий брунатно жовтий візерунок на спині удава. – Стережися, Багіро! Він недобачає, коли змінить шкіру, і нападає водномить.

У Каа не було отруйних зубів – він навіть зневажав отруйних змій за їхню боягузливу вдачу, – його сила була в міцних обіймах, і коли він стискав когось своїми велетенськими кільцями, всі знали, що це вірна смерть.

– Доброго полювання! – гукнув Балу, сідаючи на задні лапи.

Каа, як усі змії його породи, трошки недочував і тому не розібрав одразу, про що йдеться. Він вмить згорнувся кільцями і нахилив голову, готуючись до нападу.

– Доброго полювання всім нам! – відповів він. – Гей, Балу! Що ти тут робиш? Вдалих ловів, Багіро. Декому не завадило б пообідати. Чи не бачили поруч сполоханої дичини? Сарни чи хоча б козеняти? У мене всередині порожньо, мов у висохлій криниці.

– Ми саме збиралися на полювання, – обережно мовив Балу, знаючи, що Каа квапити не слід – він надто вайлуватий.

– А можна й мені з вами? – спитав Каа. – Одним ударом більше чи менше – для вас, Багіри й Балу, це дрібниця, а для мене... я ж мушу цілими днями пильнувати на лісових стежинах і упродовж ночі лазити по деревах, поки натраплю на якусь дурну мавпу. Псш ш шу! Джунглі нині вже не ті, що колись. Лише стерво лишилося!

– Може, ти став надто важкий на підйом? – сказав Балу.

– Атож, я великий... можна й так сказати, – відповів Каа, потай втішаючись. – І все ж таки молоді дерева якісь кволі. На минулому полюванні я ледь не гепнувся, еге ж, ледь не впав! – бо зірвався з дерева і не встиг зачепитися хвостом. Наробив галасу, розбудив Бандар логів, і вони лаяли мене, мов скажені.

– Безногий жовтий земляний хробак! – муркнула Багіра собі у вуса, наче щось пригадуючи.

– Тс с с с! Невже вони мене так називали? – спитав Каа.

– Щось таке вони кричали нам минулого разу. Але ж ми ніколи на них не зважаємо. Чи не все одно, що вони там базикають! А ще – буцімто в тебе повипадали всі зуби і тобі нізащо не полювати здобичі, більшої від козеняти, бо ти, мовляв (ну й брешуть ці

мавпи!), боїшся козячих рогів, – недбало просторікувала Багіра.

Змія, а тим паче хитрий старий удав, ніколи не покаже, що розлютилася. Проте Балуга і Багіра помітили, як напружилися дужі м'язи під щелепою Каа.

– Бандар логи змінили місце полювання, – холодно мовив він. – Я сьогодні грівся на сонечку і чув, як вони галасують у верховітті.

– Ми... ми оце женемося за Бандар логами, – сказав Балуга і прикусив язика, бо вперше за його пам'яті хтось із джунглів зізнався, що звернув увагу на мавп.

– І, звісно, не через якусь дрібницю двоє таких поважних мисливців – певно, що ватажки у себе в джунглях – переслідують Бандар логів, – статечно зауважив Каа, хоч насправді аж нетямився з цікавості.

– Авжеж, – почав Балуга, – я ж просто старий і немічний навчитель Закону в Сіонійських вовченят... А Багіра...

– Є Багіра, – підхопила чорна пантера, клацнувши зубами: вона не терпіла приниження. – Сталося от що, Каа: ці ласуни горіхів і ненажери пальмового листя викрали в нас людське дитинча, про яке ти, мабуть, чув.

– Я чув щось таке від дикобраза Сахі (нахабства в нього не менше, ніж голок) про дитину, яку начебто прийняли до Сіонійської Зграї, але не повірив. У Сахі завжди в одне вухо влітає, в друге вилітає. Та ще й прибріхує добряче.

– Ні, це правда. Такої дитини ще світ не бачив, – сказав Балуга. – Найгарніше, найрозумніше, найхоробріше людське дитинча, мій учень, що прославить ім'я Балуги на всі джунглі. І до того ж, я... ми... ми його любимо, Каа!

– Те те те! – промовив Каа, покрутивши головою. – Я теж знав, що таке любов. Я міг би вам про це дещо розповісти.

– Краще згодом, ясної ночі, коли ми будемо ситі й зможемо поцінувати твою розповідь належно, – квапливо мовила Багіра. – Наш малий зараз у Бандар логів, і ми знаємо, що з усього Народу Джунглів вони бояться лише Каа.

– Справді так, вони бояться тільки мене! І марно, – сказав Каа. – Базіки, нудні, дурні, хвалькуваті недоумки – ось які вони, ці мавпи! А ваш малий з ними ковтне лиха. Вони обривають горіхи з пальм, а потім викидають їх геть. Бува, цілий день носяться з якоюсь гіллякою, наче вона їм до зарізу потрібна, а потім поламають її і викинуть. Ваш малий з ними натерпиться біди. А що вони ще про мене казали – жовта риба чи як там?

– Хробак, хробак. Земляний хробак, – підказала Багіра, – і ще різну гидоту. Мені навіть повторювати ніяково.

– То слід їх повчити, як поважати свого володаря! А а с сх! Щоб добре затирили! То куди вони побігли з малим?

– Це знають тільки джунглі. На захід, я гадаю, – сказав Балуга. – Ми думали, тобі це відомо, Каа.

– Мені? Звідки? Я хапаю їх, коли вони трапляються назустріч, але ж не полюю ні на мавп, ні на жаб, ні на зелену ряску в болоті.

– Вгору, вгору! Хілло! Хілло! Хілло, подивися вгору, Балуга з Сіонійської Зграї!

Балуга поглянув угору і побачив шуліку Чіля, що плавно спускався вниз і чие

окрилля блищало на сонці. Чилю давно вже був час спати, але він досі ширяв над лісом, виглядаючи ведмедя, і ніяк не міг його розгледіти крізь густе листя.

- Що сталося? - спитав Балу.

- Я бачив Мауглі в Бандар логів. Він просив передати це тобі. Я стежив за ними. Вони потягли його за річку, до мавпячого міста - у Холодний Барліг. Може, вони лишаться там на ніч, може, на десять ночей, а може, на годину. Я наказав кажанам, хай простежать за ними вночі. Ось що мені було велено. Доброго полювання вам усім унизу!

- Повного дзьоба і міцного сну тобі, Чилю! - гукнула Багіра. - Я тебе не забуду на полюванні і залишу цілу голову тобі, найкращому з шулік!

- Пусте! Пусте! Хлопець сказав Заповітне Слово. То як було йому не допомогти! - І Чиль, описавши коло над лісом, полетів на нічліг.

- Він нічого не забув! - радів Балу. - Подумати лишень - таке мале, а згадало Заповітне Слово Птахів, коли мавпи тягли його по деревах!

- Ще б пак! Йому це слово добряче втовкмачили в голову, - сказала Багіра. - Я теж пишаюся нашим малюком. А зараз хутчій до Холодного Барлогу.

Усі в джунглях знали, де лежить ця місцина, але не бували там майже ніколи, бо Холодним Барлогом називалося давнє покинуте місто, загублене у лісовій гушавині; а звірі уникають тих місць, де колись жили люди. Хіба що дикий кабан може там оселитись, проте не хижий звір. І мавпи також бували там не частіше, ніж будь де. Жоден із поважних звірів не наближався до міста - тільки під час засухи, коли в напівзруйнованих ставках і басейнах лишалося трохи води.

- Туди добиратись півночі - коли бігти щодуху, - сказала Багіра. І Балу похнюпився.

- Я спішитиму як зможу, - схвильовано сказав він.

- Ми не можемо тебе чекати. Іди за нами слідом, Балу. А ми з Каа мусимо квапитися.

- Хоч ти на чотирьох лапах, я від тебе не відстану, - коротко докинув Каа.

Балу спробував бігти за ними, та спершу мав сісти й віддихатись; тож вони залишили ведмедя позаду, і Багіра великими стрибками помчала вперед. Та хоч як поспішала пантера, велетенський удав мовчки слідував за нею. Коли дісталися гірської річки, Багіра вирвалася наперед, перестрибнула на інший берег, а Каа переплив річку, тримаючи голову й шию над водою. На землі він умить наздогнав Багіру.

- Клянуся зламаним замком, що звільнив мене, ти непоганий бігун! - сказала Багіра, коли стемніло.

- Я голодний, - відповів Каа. - До того ж вони називали мене плямистою жабою.

- Хробаком, земляним хробаком, та ще й жовтим!

- Хай там як, а давай поквапимось. - І Каа немовби полився стежкою, видивляючись найкоротшу дорогу.

...Мавпячий Народ у Холодному Барлозі геть забув про друзів Мауглі. Мавпи притягли хлопця у старе місто і втішалися від душі. Мауглі ще ніколи не бачив індійського міста, і хоча це місто було руїною, воно здалося хлопцеві напрочуд гарним,

просто дивовижним. Один із грізних володарів давнини збудував його на невисокому пагорбі. Ще й досі було видно рештки бруківки, що вела до поламаної брами, де шматки трухлявої деревини гойдалися на іржавих петлях. Деревя росли корінням у мур і височіли над ним; зубці на стінах обвалилися і розсипалися на порошок; в'юнке пагіння виповзло з віконниць і вкрило башти палацу, мов вигадлива бахрома.

Великий палац без даху височів на вершині пагорба. Мармур у його фонтанах і галереях потріскався і вкрився темними плямами моху, а плити подвір'я, де колись стояли царські слони, викривилися, і з поміж щілин росла трава та молода парость. За палацом у темряві виднілися будинки без дахів і все місто, схоже на бджолиний щільник. Кам'яний бовван, що колись був храмовим ідолом, тепер лежав на міському майдані, на перехресті чотирьох доріг; самі руїни лишилися на перетині вулиць, де колись були колодязі, а на обшарпаних банях храмів вирости дикі смокви. Мавпи називали це місто своїм і удавали, наче зневажають Народ Джунглів за те, що він живе в лісі. Але вони не відали, для чого зведені всі ці будівлі і що з ними робити. Вони мостилися колом на узвишші тронної зали, ловили одна в одній бліх і гралися в людей: забігали в будинки і вибігали звідти, складали по кутках купи різного мотлоху і забували, де що лежить; сварилися та гризлися між собою, а потім знову бавилися на терасах царського саду, трусили помаранчеві дерева і трояндові кущі лише для того, щоб подивитись, як осипаються плоди та пелюстки. Вони облазили всі галереї та коридори у палаці, усі його кімнати, але не могли запам'ятати, що вже бачили, і без упину вешталися туди й сюди, поодиночі, по двоє чи гуртом, хизуючись одна перед одною, що поводяться, як люди. Вони пили з фонтанів і каламутили в них воду, потім зчиняли бійку коло води, знову збиралися до купи і гасали містом, галасуючи:

- Немає у джунглях народу мудрішого, добрішого, сильнішого та спритнішого, ніж Бандар логи!

А потім усе починалося спочатку, поки місто їм не набридало, і тоді вони поверталися на дерева, сподіваючись, що Народ Джунглів таки їх помітить.

Для Мауглі, вихованого за Законом Джунглів, таке життя було і незрозумілим, і гидким. Мавпи притягли його в Холодний Барліг надвечір, і замість того щоб лягти спати, як зробив би Мауглі після довгої подорожі, вони взялися за руки і почали танцювати та співати свої безглузді пісні. Одна з мавп виголосила промову перед своїми друзями і сказала, що відтоді, як вони захопили Мауглі в полон, у житті Бандар логів настануть великі переміни, бо Мауглі навчить їх сплітати з гілок курені для захисту від негоди.

Мауглі назбирав ліан і почав їх сплітати, а мавпи спробували робити те саме, але за кілька хвилин їм це набридло, і вони почали смикати одна одну за хвіст і, пхикаючи, скакати навприсядки.

- Я голодний, - сказав Мауглі. - Я не знаю цих місць - принесіть мені щось підкріпитися або дозвольте полювати тут.

Двадцять чи тридцять мавп кинулися збирати горіхи та плоди для Мауглі, але дорогою побилися, а з тим, що лишилося від їхньої поживи після бійки, і вертатись було

не варто. Мауглі засмутився і розсердився, до того ж він справді був дуже голодний. Він пішов блукати міськими вулицями, час від часу вигукуючи мисливський Поклик Чужинця, та відповіді не було, і тоді він зрозумів, що таки втрапив у велику халепу.

"Усе, що Балу казав про Бандар логів, правда, – думав він. – У них немає ні Закону, ні Мисливського Поклику, ні ватажків – геть нічого, самі тільки дурні слова і злодійські лапи. Отож якщо мене вб'ють чи я сам помру з голоду – так мені й треба. Та ні, треба щось придумати і повернутися до рідних джунглів! Балу, звісно, добряче мене відлупцює, та це все одно краще, ніж трусити нікчемні трояндові пелюстки з дурними Бандар логами".

Щойно він повернувся до міського муру, мавпи схопили його і потягли за собою, кажучи, що він сам не розуміє, як йому пощастило, і почали скубти його за волосся, щоб він нарешті відчув до них вдячність. Він зціпив зуби і промовчав, і йому довелося піти з галасливими мавпами на терасу, де були ставки з червоного піщаника, до половини заповнені дощовою водою. Посеред тераси стояла зруйнована альтанка з білого мармуру, збудована для дружин царя, яких уже давно не було на світі. Дах альтанки обвалився і затулив підземний хід з палацу, яким жінки проходили сюди, але різьблені мармурові стіни лишилися цілі. Різьблений візерунок, тонкий, як мереживо, був прикрашений агатами, сердоліками, яшмою і лазуритом, а коли над пагорбом засяяв місяць, його промені проникли крізь ажурні стіни альтанки, і химерні тіні вкрили землю, мов чорне плетиво. Засмучений, сонний і голодний Мауглі не міг утриматись від сміху, коли Бандар логи хором у двадцять голосів починали розповідати йому, які вони мудрі, сильні та добрі і який він буде дурний, якщо захоче з ними розлучитись.

– Ми великі! Ми вільні! Ми кращі за всіх! Кращі за будь який народ у джунглях! Ми так кажемо – отже, це правда! – кричали вони. – Ми тобі розповімо, які ми чудові, бо ти нас слухаєш і зможеш передати наші слова Народові Джунглів, аби він звернув на нас увагу.

Мауглі не став сперечатись, і сотні мавп зібралися на терасі послухати, як їхні красномовці хвалитимуть Бандар логів, і коли одні балакуни спинялися, щоб віддихатись, інші кричали:

– Це правда, ми всі так кажемо!

Мауглі кивав головою, кліпав очима, щось бурмотів, коли його питали, і в голові у нього паморочилося від галасу.

"Мабуть, їх покусав шакал Табакі, – думав він. – Вони наче показалися. Їй бо, це в них сказ, "дівані". Невже вони ніколи не сплять? Зараз оця хмарка закриє місяць. Якби вона була більша, я б утік, поки буде темно. Ох, як я стомився".

Саме на цю хмаринку дивилися двоє друзів у напівзасипаному рові під міським муром. Багіра і Каа знали, які небезпечні мавпи, коли їх багато, і вирішили не ризикувати марно. Мавпи починають битися лише тоді, коли їх не менше сотні проти одного, а в джунглях така перевага нікому не до вподоби.

– Я поповзу до західного муру, – прошепотів Каа, – і швидко сповзу по схилу вниз,

там є де розвернутись. Вони, звісно, не кинуться мені на спину всі разом, але...

- Я знаю, - сказала Багіра. - От якби Балу був тут! Та ми зробимо все, що зможемо. Коли ця хмарка закриє місяць, я вийду на терасу. Вони там про щось радяться.

- Доброго полювання, - похмуро мовив Каа і поповз до західного муру.

Цей мур був майже цілий, і удав трохи забарився, проповзаючи між камінням. Хмара закрила місяць, і саме тої миті, коли Мауглі міркував, як діяти далі, він почув легкі кроки Багіри на плитах тераси. Чорна пантера збігла схилом майже нечутно і, не гаючи часу на те, щоб кусатись, накинулася на мавп, які сиділи навколо Мауглі у п'ятдесят шістдесят рядів. Вони всі водночас заверещали з переляку й люті, і поки Багіра ступала по тілах ворогів, одна з мавп крикнула:

- Вона тут сама! Убиймо її! Убиймо!

І натовп розлючених мавп оточив Багіру. Вони кусали її, штурхали, скубли, а п'ять чи шість мавп схопили Мауглі, жбурнули до стіни альтанки і запхнули у провалля даху. Хлопчик, вихований людьми, добряче забився б, упавши з висоти п'ятнадцяти футів, але Мауглі впав так, як його вчив Балу, і вмить звівся на ноги.

- Посидь там, - вищали мавпи, - поки ми не вб'ємо твоїх друзів! А тоді ми побавимось з тобою, якщо Отруйний Народ не вб'є тебе раніше!

- Ми з вами однієї крові, ви і я! - прошепотів Мауглі Зміїне Слово.

Він чув шурхіт і сичання в руїнах довкола і про всяк випадок повторив Зміїне Слово ще раз.

- Ми чуємо! Приберіть клобуки! - прошипіли тихі голоси (усі руїни в Індії слугують прихистком для змій, і в цій зруйнованій альтанці жили кобри). - Стій на місці, не руш ш, Малий Брате, а то ти нас розчавиш ш!

Мауглі стояв спокійно, дивився в отвори ажурної стіни і слухав шум битви навколо чорної пантери - галас, зойки, удари і хрипке дихання Багіри, яка металася з боку в бік, звивалася й борсалася в юрмі ворогів.

Уперше від народження Багіра билася не на життя, а на смерть.

"Балу, певно, десь поруч: Багіра не прийшла б сама", - подумав Мауглі і крикнув щосили:

- До ставка, Багіро! Біжи до ставка! Пірнай у воду! Скоріше!

Багіра почула цей його крик, який сповістив, що Мауглі живий, і це додало їй сил. Вона билася відчайдушно, мовчки, дюйм за дюймом торуючи собі шлях до ставка. І в цю мить біля зруйнованого муру, з боку лісу, прогримів бойовий поклик Балу. Хоч як квапився старий ведмідь, він не зміг прийти раніше.

- Багіро, - ревів він, - я тут! Я лізу вгору! Я поспішаю! Ахора! Камені вислизають у мене з під ніг! Ну, заждіть, підлі Бандар логи!

Захеканий ведмідь видряпався на терасу і зник під навалою ворогів; але за мить він присів навпочіпки, розчепірів лапи і загриб ними стільки мавп, скільки міг дістати. Потім почулися удари - ляп, ляп, ляп! - наче млинове колесо ляпає по воді. З гучного плюскоту Мауглі зрозумів, що Багіра прорвалася до ставка, куди мавпи не могли за нею полізти. Пантера сиділа у воді, вистромивши голову, і жадібно хапала ротом

повітря, і мавпи, стоячи у три ряди на червоних сходах, розлючено тупцяли на місці, готові накинутись на неї зусібч, ледве вона вийде з води на поміч Балугу.

І тоді Багіра підняла мокру голову і несамовито гукнула Поклик до Зміїного Народу:

– Ми з вами однієї крові, ви і я!

Вона гадала, що Каа в останню мить усе ж таки з'явався. І навіть Балугу на терасі, ледь живий під натиском мавп, здивувався, почувши, що чорна пантера кличе когось на поміч.

Каа щойно встиг переповзти через західний мур і з такою силою гепнувся на землю, що велика кам'яна брила з муру звалилася в рів. Він не збирався відступати і кілька разів згорнувся та випростався, щоб підготувати кожен фут свого довгого тіла до бою. Тим часом Балугу продовжував битись, і мавпи верещали над ставком навколо Багіри, і кажан Манг, літаючи туди сюди, розносив по джунглях звістку про велику битву, тож навіть дикий слон Хатхі прокинувся і засурмив. Далеко в лісовій гушавині прокинулися інші мавпи і кинулися по деревах до Холодного Барлогу, на поміч своїм родичам, і шум битви сполохав птахів на багато миль довкола. Тоді Каа рушив уперед, охоплений жагою вбивства. Сила удава – у страшному ударі головою, що посилюється вагою всього тіла. Уявіть собі спис або таран чи молот вагою в півтонни, скерований холодним розумом, що живе в його руків'ї, і ви зможете уявити, яким був Каа в бою. Удав завдовжки в чотири п'ять футів може збити з ніг людину, якщо вдарить її головою у груди, а Каа, як ви знаєте, мав у довжину цілих тридцять футів. Перший удар, спрямований у юрмисько мавп, які оточили Балугу, був завданий безгучно, із закритою пащею, і цього удару виявилось досить. Мавпи кинулися навітки з вереском:

– Каа! Це Каа! Тікайте! Тікайте!

Не одне покоління мавп зростало у страху перед Каа, нічним злодієм, про якого вони чули оповіді від старших; усі знали, що він прослизає у гушавині дерев так само нечутно, як росте мох, і може схопити найсильнішу з мавп; усі знали, що старий Каа вміє прикинутися трухлявим корчем і найрозумніші з мавп нічого не помітять, аж поки цей корч їх не схопить. Мавпи боялися Каа понад усе на світі, бо ніхто з них не знав меж його сили, не смів поглянути йому в очі і не вийшов живим з його обіймів. І тому, тремтячи від жаху, вони розсипалися хто куди, полізли на стіни та дахи будинків, і Балуга зітхнув з полегкістю. У нього була густіша шерсть, ніж у Багіри, і все ж таки він добряче постраждав у бою. І тоді Каа розкрив пащу і просичав лише одне довге слово, і мавпи, навіть далеко в лісі, що поспішали до Холодного Барлогу, вклякли на місці й затряслись так, що гілля під ними зігнулося і затріщало. Мавпи на стінах і дахах будинків замовкли, у місті стало тихо, і Мауглі почув, як Багіра, вибравшись зі ставка, струшує з себе воду. Потім знову зчинився галас. Мавпи полізли догори по стінах, повисли на шиях здоровезних кам'яних ідолів і верещали, стрибаючи на зубчастих мурах, а Мауглі, пританцьовуючи на місці, притулився оком до отвору в стіні альтанки і закричав по совиному на знак зневаги та глуму.

– Тепер лишилося витягти малого з пастки! – ледве дихаючи, мовила Багіра. – І

тікаймо звідси, поки вони не напали знову!

- Вони не рушать з місця без мого наказу С с стійте на міс сці! - просичав Каа, і знову стало тихо. - Я не зміг прийти раніше, Сестро, хоч і почув, як ти мене кличеш, - сказав він Багірі.

- Я... мабуть, кликала тебе в запалі бою, - відповіла Багіра. - Балу, ти поранений?

- Просто дивно, як вони не розірвали мене на сотню маленьких клаптів, - сказав Балу, неквапно обтрушуючи лапи. - Ой! Як болить! Каа, ми завдячуємо тобі життям, Багіра і я...

- Пусте. А де ж ваш малюк?

- Тут, у пастці! Я не можу вилізти! - крикнув Мауглі.

У нього над головою було кругле склепіння даху, проламане посередині.

- Заберіть його звідси! Він тупцяє, як павич Мор! Він розчавить наших дітей! - прошипіли кобри внизу.

- Еге! - засміявся Каа. - Він усюди має друзів, цей малий. Відійди геть, людська дитино, а ви, Отруйний Народе, ховайтеся! Зараз я провалю стіну.

Каа примірявся і побачив чорну щілину в мармуровому різьбленні стіни; тоді він разів зо два відштовхнувся головою, потім звівся футів на шість угору - і щосили ударив головою півдюжини разів поспіль. Мармурове плетиво тріснуло і розсипалося на порошок, і Мауглі вискочив у провалля, стрибнув на землю між Багірою і Балу і обхопив обох за шию.

- Ти не поранений? - спитав Балу і лагідно пригорнув його.

- Мене скривдили, я голодний і весь у синцях. Ой, як вони побили вас, друзі мої! Ви ж усі в крові!

- Не тільки ми, - відповіла Багіра, облизуючись, і подивилася на тіла мертвих мавп, що лежали на терасі і навколо ставка.

- Це все пусте, це дрібниці, адже ти живий і здоровий, моя гордість, найкраще з жабенят! - пробурчав Балу.

- Про це ми ще поговоримо, - мовила Багіра холодно, що не дуже сподобалося Мауглі. - Тут Каа, якому ми з Балу завдячуємо перемогою, а ти - життям. Подякуй йому, як годиться за нашим звичаєм, Мауглі.

Мауглі озирнувся і побачив, що над ним гойдається голова велетенського удава.

- Оце така ваша людинка? - мовив Каа. - Шкіра в нього дуже гладенька, і він схожий на Бандар логів. Дивись, малюче, щоб я не сплутав тебе з мавпою якось уночі, коли поміняю шкіру.

- Ми з тобою однієї крові, ти і я, - відповів Мауглі. - Сьогодні ти подарував мені життя, Каа. Моя здобич буде твоєю, коли ти зголоднієш!

- Дякую, Малий Брате, - сказав Каа, усміхнувшись самими очима. - А що може вбити такий хоробрий мисливець? Ти дозволиш супроводжувати тебе на полюванні?

- Сам я ще не вбиваю, я ще малий, та вмію заганяти кіз для тих, кому вони потрібні. Коли зголоднієш, приходь до мене і побачиш, чи це правда. Руки в мене спритні, - він простягнув їх уперед, - і якщо ти втрапиш у пастку, я зможу віддячити і тобі, і Багірі, і

Балу. Доброго полювання вам усім, мої вчителі!

- Гарно сказано! - пробурмотів Балу, бо Мауглі дякував як належить.

Удав поклав голову на плече Мауглі.

- Хоробре серце, та й мова чемна, - сказав він. - З тебе вийде гарний мисливець. А тепер іди звідси разом зі своїми друзями. Іди спати, бо місяць скоро сховається, і тобі не слід бачити те, що буде далі.

Місяць сідав за пагорбами, і ряди мавп, що трусилися з жаху, тулячись до стін і мурів, були схожі на дірчасту розкуйовджену бахрому. Балу пішов до ставка напиться, а Багіра почала облизувати свою шерсть. І тоді Каа виповз на середину тераси, розкрив пащу, клацнувши зубами, і всі мавпи звернули очі на нього.

- Місяць сідає, - сказав він. - Чи вам досить світла, чи все ви бачите?

Під стінами прокотився стогін, мов тяжкий подих вітру у верхів'ї:

- Ми все бачимо, Каа!

- Гаразд! Тоді почнемо танок Каа - Танок Голоду. Сидіть тихо і дивіться!

Він разів зо три згорнувся у велике подвійне і потрійне кільце, хитаючи головою справа наліво. Потім почав вигинатися на місці, звиваючи своє тіло у петлі, вісімки і плавні, розпливчасті трикутники, що оберталися на квадрати й п'ятибічні фігури, і згортався у клубок, не спиняючись, проте без поспіху, і ні на мить не припиняв своєї тихої гудливої пісні. Темрява все густішала, і врешті решт уже не видно було, як згортається й випростується Каа, було тільки чутно, як шурхотить його шкіра.

Балу і Багіра наче скам'яніли, нашорошилися і тихо гарчали, а Мауглі зачудовано дивився на Каа.

- Бандар логи, - пролунав нарешті голос удава, - можете ви ворухнути рукою чи ногою без мого наказу? Кажіть.

- Без твого наказу ми не можемо ворухнути ні рукою, ні ногою, Каа!

- Гаразд! Підійдіть на крок до мене!

Мавпи безвільно посунули наперед, і Балу з Багірою мимохіть зробили те саме укупі.

- Ближче! - просичав Каа.

Мавпи знову ступили вперед.

Мауглі поклав руки на плечі Багіри і Балу, і обоє здригнулися, наче прокинувшись.

- Не прибирай руки, - прошепотіла Багіра, - а то я зараз... ох, піду до Каа!

- Це ж просто старий Каа вигинається в пилюці, - сказав Мауглі. - Ходімо звідси.

І всі троє прослизнули крізь провалля в стіні й подалися у джунглі.

- Ху у! - зітхнув старий Балу, коли вони знов опинилися в лісі. - Більше ніколи не проситиму допомоги в Каа! - І він знову здригнувся всім тілом.

- Каа знає більше, ніж ми, - усе ще тремтіла Багіра. - Ще мить, і я б посунула просто до нього в пащеку.

- Дехто втрапить туди раніше, ніж зійде місяць, - сказав Балу. - Каа матиме добру поживу.

- Що ж усе це значить? - спитав Мауглі, бо він ніколи не чув про зміїні чари. - Я

бачив просто велику змію, яка не знати чого метлялася по землі, аж поки стемніло. І ніс у Каа був розбитий. Ха ха!

- Мауглі, - суворо мовила Багіра, - він розбив ніс заради тебе, так само як мої вуха, боки й лапи, і плечі і шия Балу були підставлені заради тебе. Ще багато днів Балу і Багірі буде важко полювати.

- То пусте, - сказав Балу. - Головне - що малий знову з нами!

- Так, але ми за це дорого заплатили: ми поранені, згаяли чимало часу, пропустили полювання. Ми заплатили не тільки власною шкурою - у мене вся спина вискубана! - але й честю. Не забувай, мені - чорній пантері - довелося кликати на допомогу Каа, і ми з Балу очманіли, мов дурні дітлахи, побачивши Танок Голоду. І все через те, що ти знався з Бандар логами!

- Це правда, усе правда, - сказав Мауглі засмучено. - Я повівся кепсько, і мені дуже соромно.

- Мф ф! Що сказано в Законі Джунглів, Балу?

Балу аж ніяк не бажав нових неприємностей для Мауглі, але Закон - то річ серйозна, і він пробурчав:

- Каяття не знімає покари. Тільки пам'ятай, Багіро, він ще малий!

- Про це я не забуду! Але він накоїв дурниць, і його треба скарати. Що ти на це скажеш, Мауглі?

- Нічого! Я завинив. А ви обоє поранені. Це буде справедливо.

Багіра дала йому з півдюжини стусанів - на думку пантери, зовсім легеньких (бо вони б не розбудили її власне дитинча), але для семирічного хлопця то була тяжка покара, якої будь хто був би радий спекатися. Коли все скінчилося, Мауглі чхнув і, не сказавши й слова, звівся на ноги.

- А тепер, - сказала Багіра, - сідай мені на спину, Малий Брате, і ми рушимо додому.

Одна з переваг Закону Джунглів - це те, що після покарання минають усі чвари. Згодом уже ніхто ні на кого не ображається.

Мауглі поклав голову на спину Багіри і заснув так міцно, що не прокинувся навіть тоді, коли його опустили на землю в рідній печері.

Пісня Бандар-логів

Гей, помчимо від землі аж до неба!

Місяць нам світить, а сонця й не треба!

Видно нам все, як удень, серед ночі.

Дурень, хто з нами водитись не хоче!

Сила та спритність яка в наших рук,

Хвіст виграє, мов натягнутий лук!

Знайте, життя - то забава проста

В того, хто має чіпкого хвоста!

Знаємо ми сто одну мудру річ.

Скільки ми робимо діла за ніч!

Разом ідуть в нас і діло, і слово.
Ми не мудруємо: раз - і готово!
Кожен із нас - то великий мудрець:
Тільки подумав - і справі кінець!
Знайте, життя - то забава проста
В того, хто має чіпкого хвоста!
Досить нам вчути півслова, півзвуку -
Ми їх собі беремо за науку.
Птах заспіває, кажан запищить -
Ми їхню мову вчимо в одну мить!
Хоч по тигрячому, хоч по людському -
Всюди говоримо ми, як удома!
Знайте, життя - то забава проста
В того, хто має чіпкого хвоста!
Ми найкращі в цьому світі,
Ми мчимо у верховітті,
І ніхто не спинить наш веселий біг.
Хай усі сміються з нас,
Та заждіть, настане час -
І в джунглях ми прославимось навік!